

K 84Р1
Г 21

V. Garsin

SIGNAL

Kudymkar

1934

Okrizdat

~~310~~
КОМИ-П.

~~2-939a~~

Ivanov Şemjon sluzbtis kərttuj vylip, storozən. Sə budka dənşən ətik stanciaəz vəli daskyk versta, mədikəz—das versta. Versta nəl ыльпа, təjimi oştisə ьзыт peçkan fabrika; vər sajsaң sylən kuż truba şəd vizz, a matıñzık, matış budkaezşa, nekycəm ez vəv olan kerku.

Ivanov Şemjon mort vəli sogalış da vədəs maitəm. Əktybs vo vərgyn-ni sija vəli—vojna vylip: sluzbtis oficer ordyn qənsikən i səkət keris vədsa poxod. Eşgjalis sija, i kəntişis, i sondi vylip sotçis, i perexoddez keris zaryn da morozyn noldas verstaən da vittas verstaən; i pułaez uvtyn vəvləvli, da, kəzkə ətik ez şizət. Ətpyrşa medozzə linqiañ sulalis polk; vədsa neqel turokkezkət Ilyşisə: miyan kujlə estən cep, a lazbinka sajyp—tureckəj, i asyvşaң rytəz Iyıləny. Şemjonlən oficer siž-zə vəli seryp, vəd lunə Şemjon sylə kuimişən novjylis polkovəj kuxçaş, kyrasiş piżətəm samovar da pavzun. Munə samovarən kus mestaət, pułaez sułnaləny, izzezə sovkajtəny,

poləm petə Şemjonlən, gorzə, a açıs tıunə. Gospodin oficerrez əddən səşən vəlisə dovol-nəjəş: pır nylən vəli pıtm çaj. Poxodşaň Şem-jon bertis bıdsə, toko pondisə vişpə sylən kies da kokkes. Nə jeeə sija azzylis bıdkod gorjosə eta çulaləm kadşan. Gortas loktis—pəriş aj sylən kuləm; zonok vəli no-lət voşa, gorsnas sogaləmşən tozə kuləm. Şem-jon kolçcis toko iñkanas. I kəzajstvo nylə ez şetçə, da, i şekyt vəli pıktəm kokkezən da kiezən musə gərnəy. Olanıs şekyt lois nylə aslanıs ərevençəy: munisə vil mestaezə kos-syńpə çesso. Şemjon iñkanas vəli i lıqia vılyń i Xersonıy, i Donsinaıy; nekəş çessosə ezə azzə. İñkańs munis prislugaezə, a Şemjon şo ozza moz vetlətə. Ətpyrşa sylə kovşis tınnı masına vılyń; ətik stancia vılyń, azzə, naça-ñikəs kyz vıtte tədsa, Şemjon sə vylə vızətə i naçañnikəs siž-zə Şemjon roza vylə vızətəslə. Tədisə ətamədپsə. Oficer valəma aslas polkiş.

— Te Ivanov?—sue.

— Siž, vaso blagoroddo, me saməj i em.

— Te kyz taçcə şurin?

Viştalıs Şemjon sylə: siž-pə i siž.

— Əni kytçə munam?

— Og vermy tədnıy, vaso blagoroddo.

— Kyz siž, durak, on vermy tədnıy?

— Siž, vaso blagoroddo, seşsa tınnı

ңекътә. Қысқаңкә из колә көссыпь, vaso blagoroddo.

Vizət keris stanciaiș naçalnik sъ vyl, dumajtystis da pondis baitny:

— Vot myj vonə: kołççъ kъççәз stanciaas, te-ed, ңекә, gətъra? Kъtən tenat iñkaqt?

— Siž, vaso blagoroddo, gətъra: iñkaæ Kurskyn, kupeç ordyn uzał.

— Siž-kә, iñkaatlә giz, medvъ loktis. Belet suzəta veş, setən mijan tuj dъniş budka-
s rekmas, kora из te jylis, ьзытък na-
çalniklis.

— Əddən ьзыт spašivo, vaso blagorod-
do—suis Şemjon.

Şemjon kołçcis stanciaæ. Naçalnik ordyn,
otsalis kuxħaṇ, pes keralis, posəzzez da og-
rada, çy়skylis. Kъk ңedel vərti loktis iñkaæ
i munis Şemjon kia kelega vylın aslas bud-
kaæ. Budka vəli vil, sonxt, pes—mimda kolə,
məd storozzeşsan kołççäm u, ətik ogorodeç
da deşetina zyn mymda tuj pələnqas vəli kə-
zan mu. Şemjon lois rad: pondis dumajtny,
kъz sija asləs zavoditas kəzajstvo, boştas
məs, vəv.

Şetisə sylə vədəs kolan pripas: zelonaj
flag, gərd flag, fonarrez, rozok, molotok, kluç-
çez—gajkaez viñtitny, lom, zyr, ros, bolttez,
şetisə kъk kñizka praviloezən da poezddez ro-

spisaṇṇoezən. Pervəjşa kadə Şemjon ojjezən ez uzlъ, rospisaṇṇoez modis; poezd novdu ças kъk bərti vəliş munas, a sija gəgərtas assis uçastok, pukşas budka dъniş zek vylə i kylvə—vizətə, oz-ja vərə relsaez, oz-ja sumit poezd. Sija kət i uməla ləddis—bukvaiş bukvae, a praviloez; şotaki naizuş tədis.

Delo vəli gozumən, iz avı şekkət, ləm çap-
kыпь ez kovşь. Da i poejzddez sija tuj kuza
soça vetlənъ; Şemjon gəgərtas assis verstasə
sutkiən kъkiş, kъtən gajkaez peslas, zelətas,
gała rovqajtas, vatribaez vizətas i munə gor-
tas assis kəzajstvo ləşətnъ. Kəzajstvoyn to-
ko sija aşsə i burmətlis: myj vъ dumajtas
kernъ, vədəs kolə juavnъ tujkeriş maşter-
liş, a sija əzylzъk naçalıniklə gizas; kər eta
korəməs bertas—kadəs çulalas. Şemjon iñka-
yskət pondisə ղełki təzdişnъ.

Təliş kъk mymda çulalis kadəs; Şemjon
pondis tədsəşnъ mədik storozzezkət. Ətik
starik vəli pəriş-ni, kədə pır ləşətçisə vez-
nъ, ղełki budkaiş uməla vermis petavnъ. Sъ
tujə iñkaəs gəgravlъvlis. Mədik budoçnik, kə-
da matlınzъk stancia dъnə—mort vəli tomy-
nik da viqərik. Şemjonkət pervyış nija pan-
taşisə tuj vylən, budkaez kolasən, ovxod vyl-
ən; Şemjon boştis sapka i şetis poklon.

— Zdorovo—suə—soşəd.

Soşed vîzətis sə vylə vokşaq. „Zdorovo” suis. Bergətçis da vycıkəp munis. Səvərən iñkaeznəs ətamədkət pantaşisə, zdorovajtçis Şemjonlən iñka soşedkakət; sija tozə unasə ez pondə baitnə, munis. Şemjon ətryrşə si-jə kazalis: „Məjnə—sue—tenat, içmoq, ajkaqt nevaitiş?” Iñka şələbstis, səvərən pondis. baitnə:

— Məj jılış sylə tekət baitnə? Mün as-pondaşit, jenkət.

Səvərşən esə kadəs çulalıs təlis təməda, tədsəsisə. Ətlaaşasə Şemjon da Vaşıl tuj vylən, pukşasə tuj vokas, eynjənə küritənə trubkaezen i viştəşənə ətamədlə aslanəs oləm jılış. Vaşıl unazəksə çəlis, a Şemjon viştəşlis aslas dərevnə jılış da kyz poxodə vetləma.

— Ne ղevna — viştəşlis — me aslam vekən primiti gorjosə, a kuz-ja menam vekəs, kin tədə. Ez şet jenəs çəşsosə. Kinlə kyeəm um da təvkəd jenəs şetas, sija siž i em. Siž uz, vonusko, Vaşilej Ştepanlıç.

Ştepan Vaşıl relsa berdə kaşkətbəstis trubkaən, suvtis da i baitə:

— Ne um da təvkəd mijanlış tekət vek-sə şojə, a jəzəs. Avu şvet vylas seeəm ləg zvir, kəjin kəjinəs oz şoj, a mort mortəs lov-jən şojə.

— Nu, başa, te etə en bait, kəjin kəjinəs şojə.

— Şorçılıp vot ləşalis i viştali. Kyz ne

къз, а mortша локък ңекіп ави. Къз въ jəz-lən ңе локъс да zadnoşs—pozis въ оунъ. Въdən tenə norovitçə kutнъ ңевъtinət, kva-titnъ kusək da локviravпъ.

Dumajtnъ pondis Şemjon:

— Og təd—suə—vonusko. Novdu i siз, а къзі siз, sek-uz jenşaң eta ponda em po-lozeңqо.—A koňi siз,—suis Vaşıl—sek mi-janlə tekət ңем i vaitnъ. Къзі vydəs локvir-sə jen vylə rъkпъ, а asъпьт рукаvпъ da җerpitnъ, sek uz te ави-ңi mort, a poda. Vot tenet meşaң vydəs.

Bergətçis i proştıtcətəg munis. Çeçcis i Şemjon.

— Soşed,—gorətnъ pondis —тыj ponda vidçan?

— Soşed ez i bergətçъ, түннъ pondis ožlaң. Dyr sъ vylə viзətis Şemjon, kыtçəz ez sajaş Vaşıl. Bergətçis gortas i pondis vaitnъ iñkaaslə:—Nu, Ərin, i soşed mijan; ətik zellä, a ңе mort.

Мыла-кә ezə ətaməd vylə ləgaşə niјa: rantaşisə i wəra ozzə moz-zə pondisə vaitnъ si'ə-zə.

— Əx, vonusko, къз-въ ңе jəzъs,—sek въ mijə tekət eg рukalə eta budkaezъп, vaitə Vaşıl.

— Мыла, budkaezъп... вир, pozə оунъ.

— Pożə ovń, pożə, ovń... Эх te! Una olin, jeeā cukərtin; una vīzətin, jeeā ażzylin. Bednəj mortlə, budkaň aļi mədiklaň kytənkə, kyeəm-ni oləm! Şojəmən şojən, ena mort kulışses. Bıdəs mylatə pičkən, a kər pərişman—vışevkiəs kyz çapkasə porşezlə şońy. Եzytə-ja zalovaṇnosə te poluçaſtan?

— Jeeāv-zə, Vaſilej Štepanoviç. Das-kyk rub.

— A me, daskuim rub vidas kopejka. Myla eta siz? Pravlennoiš, pravilo şərti, vydənnym lə kolə ətməz: dasvit rub təliş ponda da sessa eə pes, karaşin. Kin-nə etə mijanlə tekət ləşətis siz, daskyk, aļi daskuim rub da vidas kopejkasə? Juala me tençit?... A te baitan, požə ovń! Te vezərt, baş-ni munə ne rub da dasvit kopejka jılış, neto kuim rub jılış. Kət-və i bıdəs myntisə dasvit rubsə. Çulaləm təlişə me vəli stanciayn; i me azzylı, kyz munis derektor. Vot kytən çesəs. Munə ətnas janış vagonyp: retis platforma vylə i sulalə... da og kołcə me eçə dyr; muna, kytçə şinnez vīzətən.

— Kytçə-zə te munan, Štepanyc? Burysşa—burzıksə-ed oz kossylə. Setən tenyt i kerku, sonyt i muokyt ղevna. İñkałt tenat uzaļış...

— Müsb! Vīzətin-və te menam mu vylə.

Съ вълып i саৎс ави. Sađitli tul̄snas kapusta i to tujləşetiş maşter loktis. „Мъј, сиә, eta seeəmъs? Мъла viştastəg? Мъла razrezeң-notəg? Garjyпь, medвь i dukъs sylən ez vəv”. Kod vəli. Mədrýrşa-вь, novdu, ңем ez viştav, a setən lebtis. Kuim rub strap”.

Çəlis Vaşıl, ležis trubočkasə i pondis vatnъ zagənik:

— Eşə-вь ңевна, me вь sija vijtəz piżzi.

— No soşed, i ləg-zə-te, me viştala.

— Me ңe ləg, a pravda jylis baita. Da sija novjətas şivi vylas eşe meşan, gərd roza. Aslъs distacionnəj naçałníklə noraşpъ ponda. Viżətam!

I siž, vьltte, noraşis.

Ətpyrşa munis distacionnəj naçałník viżətnъ tuj. Sъbərşaң lun kuim vərti eta tuj kuža dolzonəş vəlisə munin Pełterburgiš vatrinnez: revizia kerisə, пь loktəm votəz kolis vьdəs kernъ. Vəvdisə posničik gała, rovnajtisə, spalaez viżətisə, kostyłlez vartisə, gajkaez zelatisə, stobvez kraşitisə; perejezd-dez vъlyп eəktisə kişkavпъ vez pesak. Soşedka assis stariksə vasətis turun kolacış jog vesətnъ. Şemjon užalis vьdəs nedela; vьdəs ləşətis, asvъvşis zıpuñsə voçis, a mednəj vlaха izən jugjavtəz zъrtis. Užalis i Vaşıl. Drezina vъlyп loktis distacionnəj naçał-

ңик; ңол гавоçәj oropət bergətəny; seşterňa-
ez užgənny; tellezka çasnas munə kъkdas ver-
staen, toko kołosoez uñqaləny. Loktis Şem-
jon budka dыnəz; Şemjon çeççəvtis, saldat
moz raportajtis.

— Въdəs kerəma bura.

— Vazъn-ni te tatən? — jualə naçalñik.

— Məj mədik lunşan, vası blagorodđo.

— Ladno, spašivo. A, şo kvałdas ңoləz
nomergyn kin?

Tuj ləştiş maſter (ətlaňn pıkket drezina
vylęn munis) suis:

— Spiridonov Vaška.

— Spiridonov, Spiridonov... A, eta saməj
sija, keda məjtu vəli zameçanjo vylęn?

— Saməj sija i em.

— Nu ladno, vižətam Vaška Spiridonon-
vəs, vərzətçə — uşkətçisə gavocəjjez oroppez
vylə; dřezina vərzətçis.

Vižətə Şemjon sъ vylə i dumajtə: no, lo-
as, loas nylən soşedəkət orsəm.

Ças kъk bərti Şemjon munis gəgərtin. Azzə, çukylət polotno kuza kinkə munə, jur
vylas myjkə kъz çoçkom tъdalə. Pondis Şem-
jon ңozzaşny — Vaşil; kias bed, pelponnes
saýn uçətik kərtətok, 8əkaabs kərtaləm çəs-
janokən.

— Soşed, kytçə-nə ləşətçin? — gorətə Şem-

jon. Şibətçis Vaşıl maňızьka: rozaſ oz tɔçſь, çoçkom, kъz çoçkom ſoj, ſinnez vәv-
təmaſ; pondis baitnъ—golosъ orlaſə.

— Karə—suə—Moskvaə... pravlenqoə.

— Pravlenqoə... von my! Siž-kə noraſ-
ny munan? Çapкъ, vunət, Vaſilej Štepanoviç...

— Net, vonə, og vunət, ſor vunətnъ. Až-
zan, ſija tənъm roza kuzaam vaçkis, vir ce-
pəſſis. Kytçəz lovja, og vunət, og kol siž!

Kutis Ŝemjon ſijə kiətqas.

— Kol Štepanoviç; zvył tənъt baita: vug-
zıksə on ker.

— Kyeəm podi vugzıks! Aćym təda, sto
vugzıksə og ker; zvył te baitin um da myv-
kəd jılış. Burzıksə aslым og ker, no prav-
da ponda kolə sulavnъ.

— Da te viştav, myşaң vydəs eta pon-
dətçis?

— Myşaң... vizətis vydəs, çeçcis drezi-
naiş, vüokaə vizətis. Me siž tədi, sto ləga
pondas juaşpъ; vydəs ləşəti kъz kolə. Mu-
nır-lı pondis, a me sylə pondi noraſny. ſija
srazu gorətnъ „Setən—suə—praviṭelstvennəj
revizia, a te, eəəm—seəəm, ogorođeç jılış
noraçpъ! Setən—suis—guşa sovetnikkez, a
te kapustaən rýgan!“ Me eg vermy terpitnъ
kъv viştali, ne əddən çorulta, no sylə obidno
lcis. Ŝetas kъz tənъt... a me sulala, vüte

къз сіз і кола. Ніja munisə, me sadaşı, mişkali vot rozaəs i muna.

— Budkaňt kъz?

— İnkaə kolçcis, keras vъdəs; no da vъdənnysə niјe пь tujən!

Çeçcis Vaſil, ləşətçis.

— Prosaj, Ivanovič. Og təd, otsatsə azzaoğ.

— Podən raz munan?

— Stanciaşaң korşa tovarnəj poezd vъlə: азън loa Moskvayn.

Proştitçisə soşeddez; munis Vaſil i dyr sija ez vəv. Inkaas sъ tujə užalis, oj i lun on cir ez kerly; ajkasə viççistən vъdəsma- itçis. Kuiməz lunə munis revizia: parovoz, bagaznəj vagon i kъka pervəj klassiš, a Vaſil şo ez vəv. Nolez lun bərti Şemjon ažzylis sibliş kəzajkasə: rozals şinvaezşaң pъktəma, şinnez gərdətəmaş.

— Loktis ajkaňt?—jualə.

Maknitis inka kiən, nəm ez viştav i munis as ladəras.

Velalis Şemjon kərkə, çelađən esə, tañni- kiş pəłarnez kerny. Talovəj palkaə sotas şələməs, oştəez, kytçə kolə pъrətləs, koñeças piksanok keras i setəəm bura ləşətas, myj kolə siјe i ors. Dosuggez kosta una kerlylis pəłannez i tədsa tovarrəj konduktorkət

ьстъвлis gorodə—bazarə, gorodən ətik piksan ponda sylə şetlъvlisə kъk kopejkaən. Revižia bərşan kuiməz lurnə Şemjon iñksə kolis gortas, rytən kvaṭəz çassha pojezd dypə munis, a açsъ voştis purt i munis vərə, pavkaez vundavny. Loktis sija aslas uçastok koneç dypə— eta mestaňn tujbs krutəja çuklytçəma—ležçisis nasъp vlyiš i munis vərət keres uvtə. Versta zyn ыльна veli ьзът tъ, i sъ gəgər sъ rəqannez ponda vydmişə bur kustarṇikkez. Munə vər kuža; sonđi lazmyt-ni veli; sъ ne təv avu, toko kylə kajjezlən pičurivajtəm, da valoznïklən kokkez uvtən ңazətəm. Şemjon esə munis ղevna, coza loas tuj i çuditçə sylə, tylkə kyz esə kylə: vlytke kytənkə oça kərt kuža sətalə. Şemjon perqytyka pondis munny. Tujjez ləşətəm nı uçastokyn əni ez mun. „Мыj eta seeəmъs?“ dumajtə. Petə sija graq dorə—sъ ozyń levə kərttujlən nasъp; vlylъn, tuj vylas kekerkaən pukalə mort, tylkə kerə: pondis lebtışny Şemjon zagənik da guşənika sъ dypə munny: dumajtis kinckə raz loktis guşavny gajkaez, açsъ zagvъv da guşənika pondis sъ dypə lebtışny. Viżətə, mort lebtışis, kiezas sylən lom; kysalis lomən relsa da ղeekəvtis bokə moz. Şemjonlən pemdis şinnezъn:—gorətçə vъ—oz vermy. Azzə Vaşiləs, kotərtə vъ-

Іа въд въпен, а сija ломен і ключен мадладар насьр куза тоzo котартә.

— Vaşilej Štepanoviç, aj rodнej, dudiok, bergətçы! Lomsə vaj, suvtətam rełsasə, nekin oz təd. Bert, mezdb assit lovtə grekiş.

Ez bergətçь Vaşıl, vərə tunis.

Sulalə Ŝemjon bergətəm rełsa дын; uskətis assis pavkaez. Pojezd munə ne tovarnəj, a pasazırskəj. Nemən sijə on suvtət: flag ави. Rełsasə mestaas on suvtət; kus ki-ezən kostyllez on vart. Kotərtin kolə, къз ne kъз, kotərtin butkaez, къеəm libo pri-paslə.

Kotərtə Ŝemjon aslas budka дынә, ədva çusъktə. Kotərtə—vot-vot usas. Peti vərşan—budka дынәз kołçcis ne unazъk şo sazenşa, kylə—fabrikaın cirəstis gudok. Kvat cas. A kvat cas kъk minutaə munas pojezd. Jeniçej! Mezdb ңевиннəj dusaesə! Siž i azzə Ŝemjon as ozzis: լetъstas paravc sulga kołosoən rełsa koñecət, drəgnitas, vynşətças i pondas spalaez orlavny, torrezə kerny, a setən çukyl da tasyp, Uəz uspı dasətik sazen, a setçin kuiməz klassıny, jəzbs tyg, posnit çelad. Bıdənnys niya əni pukaləny, ne-miş oz dumajtə. Jeniçej, şet te menym tıv-kıd. Budka дынәz kotərtin da var bertrə nekъz on jest...

Budka дыңәз Шемjon' ez kotart, bergətçis
вәр, kotertn̄s pondis оззаша әddənзьк. Kot-
tərtə ңелкі avjytəg, açs oz təd myj esə lo-
as. Loktis riqəvtəm relsa dыпәз: ведоккез
setən kuçaen kujlənъ. Mъkyrtçis sija, kva-
tis ətikə, açs oz vezərt myj ponda, ketər-
tis oзlaң. Çuditçə sylə, sto pojezd lokta.
Kylə ылиш şvistok, kylə, relsaez pondisə ət-
moz da җagənika drəgajtnъ. Ketərtnъ oзlaң—
mylaabs ави; suvtis gaztəm mestaşaң sazon
soňqa ыльна: setən sylis jursə kinkə vytte
jugdətis. Boštis sapke, sylis kъskis çoçkom
çысjanok; golonissə saiş purt.

Sətis aşsə purtən sulga ki gыrgza vevdə-
rat; çepəssis vir i pondis munpъ rym van-
rər, vadis sъып sijə assis çысjanok, ləşətis,
paşkətis, kərtalis palka berdə i lebtis assis-
gərd flag.

Sulalə, makajtə aslas flagən, a poezd tъ-
dalə-ni. Oz аzzъ sijə tasyńis, loktas matə,
a şekət poezdəs soňqa sazeң ыльпаң on suv-
tat.

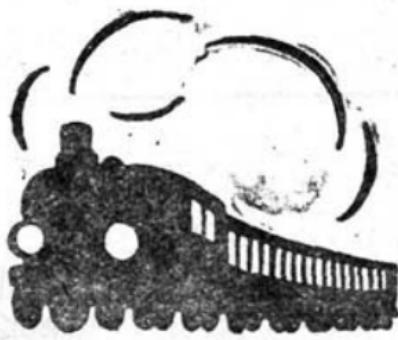
A virbs şo kotərtə i kotərtə: zelətə Шем-
jon ranasə bok berdas, mədə ғzmıtńi sijə,
no vir şo munə; tъdalə rъdъna rańitis kisə.
Juras bergavnъ pondis; şinnezas şəd guttez
pondisə levańvъ, a sъvərşaң зикəz pemdis;
releşeznъ zvońitə sъ. Oz аzzъ sija poezdsə

i oz kъv sumsə; jurъn ətik duma: ne sulav-
ny loas, uşa, uşkəta flag, me vylət munas
pojezd... otsav-zə, jeniçəj, ьstъ təpəm vezi-
şəs.

Şəd tokо lois sъ şinnezъn, şələmъn ez lo
nem, uşkətis flag. No mu vylə ez uş virəş
znamja; kinlənkə kutis sijə ki i vъlyna lev-
tis loktan pojezdл rapyt. Məsъnis kazalis,
pədnalis regulator i şetis dugdətana par. Po-
jezd suvtis.

Çeççalisə vagonneziş jəz, çukərtcisə ətləə.
Azzənъ: kujlə virəş, sadəm mort, sъ vokъn
sulalə mədik mort, bed vъlyn virəş trepiç.

Gəgərtis Vaşıl şinnezən vədənnəsə, əzə-
tis jur.—Kərtalə menə, —suə—me relsasə tə-
dərə iñdəti.

КУДЫМКАРСКАЯ
ЦЕНТРАЛИЗОВАННАЯ
БИБЛИОТЕЧНАЯ
СИСТЕМА

БРШОР

1-00

~~16930-~~

~~М-93-65/551~~

Коми-П.
~~2-9392~~
Цена 12 коп.

В. ГАРШИН

С И Г Н А Л

Перевод на коми (Пермъцкий)
язык П. П. ЕРМАКОВА.

Редактор И. А. Шадрин.

Заказ № 474. Окрлит № 254. Тираж 2100 экз. Сдано в набор
2/IV-1934 г. Подписано к печати 3/IV-34 г. Печатных листов
0,5. В 1 п. л. 44524 т. зн.

г. Кудымкар. Тип. „Свежеполиграфа.”